

Reactie Tuinbranche Nederland op de wijziging van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden in verband met verbod op particulier gebruik. 13-01-2020

Tuinbranche Nederland (TBNL)

Tuinbranche Nederland is de brancheorganisatie voor de gehele tuinketen. Het ledenbestand bestaat zowel uit fabrikanten, importeurs en groothandelaren in tuinartikelen (leveranciers) als uit groen- en tuincentra waar de verkoop van tuinartikelen centraal staat (retail). Hiermee is Tuinbranche Nederland de unieke vertegenwoordiger van de totale bedrijfskolom en spreekt zij namens een brede en sterke achterban.

Twee doelgroepen die TBNL vertegenwoordigd worden door de wijziging van de *Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden* geraakt, te weten:

- Producenten van gewasbeschermingsmiddelen
- Verkopers van gewasbeschermingsmiddelen

Algehele visie Tuinbranche Nederland

De tuinbranche is een groene branche. Wij zetten ons in voor het juiste gebruik en een reductie van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wij geloven daarbij in drie stappen die in Green Deal zijn beschreven:

1. Voorkomen van problemen;
2. Problemen handmatig of mechanisch oplossen;
3. Pas als beide eerste stappen niet zijn gelukt overgaan op gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Tuinbranche Nederland is geen voorstander van een verbod op particuliere middelen.

De middelen die op de markt zijn, zijn door de EU goedgekeurd en zijn daarna uitvoerig getest door het CTGB voor het type gebruik waarvoor ze bestemd zijn. Het uitgangspunt daarbij is dat de middelen geen gevaar voor mens en dier opleveren bij de juiste toepassing. Daar vanuit gaande, en er vanuit gaande dat het CTGB het werk goed doet, is een verbod niet nodig.

Particulieren hebben middelen nodig

Beleidsuitgangspunt is dat gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw niet is toegestaan, tenzij het gebruik noodzakelijk is omdat er geen voldoende preventieve of niet-chemische maatregelen beschikbaar zijn.

De noodzaak van middelen is aanwezig:

1. Allereerst zijn middelen in het algemeen nodig omdat zich in toenemende mate plagen voordoen. De gevolgen van het geheel verbieden van middelen zijn groot. Zo blijkt de rattenplaag volgens het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) het

gevolg van beleid om rattengif tegen te gaan¹. Een voorbeeld van een plaag die de particulier wil kunnen tegengaan zijn invasieve mieren als het draaigatje.²

2. Ten tweede willen wij de particulier stimuleren om de tuin zo groen mogelijk in te richten. Wij werken daaraan om de biodiversiteit te vergroten, waterschade tegen te gaan, hittestress te voorkomen, CO² en andere gassen op te vangen etc. Particulieren willen de tuin groen inrichten en zijn bereid deze handmatig groen en gezond te houden. Maar daar waar het plagen betreft, willen zij die kunnen aanpakken. Wij willen hen daarin voorzien, omdat wij zien dat de consument deze middelen soms nodig heeft om plagen de baas te blijven. Als deze middelen niet beschikbaar zijn, bestaat de mogelijkheid dat de consument de tuin niet groen inricht maar kiest voor een gemakkelijke onderhoudsvrije tuin. Dat is niet wenselijk.
3. Ten derde zal de consument, als deze geen door het CTGB toegelaten middelen tot de beschikking heeft, uitwijken naar andere middelen die niet zijn getest en mogelijk schadelijker zijn voor de mens en het milieu. Het gebruik van chloor en azijn in de tuin neemt al toe en deze ontwikkeling moet een halt toe worden geroepen.

Om deze redenen is het behoud van middelen noodzakelijk en is een verbod op particuliere middelen onwenselijk. Als branche pleiten wij er juist voor om in te zetten op laag risico middelen die getest zijn door het CTGB. Dit voorkomt de negatieve effecten van uitwijkgedrag, en zorgt ervoor dat de middelen die gebruikt worden getest zijn voor de specifieke omstandigheden waarin ze gebruikt worden.

Gebruiksverbod is niet handhaafbaar

Verordening 1107/2009 regelt de toelating tot de Nederlandse markt en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze verordening maakt het onmogelijk voor een lidstaat om af te wijken en om een verbod op de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen in te stellen. Daarom is gekozen voor een gebruiksverbod.

Een algehele wettelijke grondslag voor een gebruiksverbod doorkruist ons inziens echter eveneens het doel en de strekking van de Verordening.

Een mogelijk gebruiksverbod roept echter meer problemen op. Een gebruiksverbod roept ernstige vragen op rondom de handhaafbaarheid van de regelgeving. Bij een gebruiksverbod is het (in theorie) toegestaan voor producenten om middelen te blijven produceren en voor retailers om deze middelen te blijven verkopen. In het geval van particulier gebruik gaat het om 5.5 miljoen tuinen waar deze middelen in gebruikt kunnen worden. Het is bovendien onduidelijk wat de particulier in de tuin gebruikt. Controle zonder een duidelijk vermoeden gaat ver en is een inmenging in de privésfeer van de particulier. Handhaving is daarom onmogelijk.

¹ <https://nos.nl/op3/artikel/2313204-overheid-heeft-rattenoverlast-niet-in-de-hand.html>

² <https://www.gelderlander.nl/wageningen/nieuwe-insectenplaag-in-aantocht-het-draaigatje~af5dacd1/?referrer=https://www.google.nl/>

Bij een gebruiksverbod voor de Nederlandse markt is het voor de fysieke retail niet rendabel en moeilijk uit te leggen gewasbeschermingsmiddelen en biociden in de winkel te blijven voeren. Echter gezien de toenemende concurrentie van web-based winkels leidt dat tot oneerlijke concurrentie. Winkels als Alibaba en Amazon, die in 2020 in Nederland gaan verkopen, kunnen en mogen de middelen blijven verhandelen en zullen dat ook doen. Daarnaast is gezien het vrij verkeer van goederen in de EU ook import van gewasbeschermingsmiddelen en biociden vanuit andere landen niet tegen te houden. Dit in combinatie met de onmogelijkheid om een gebruiksverbod te handhaven leidt tot oneerlijke concurrentie voor de Nederlandse (tuin)retail.

Daarmee komt de effectiviteit van de wetgeving ook in het geding. Consumenten zullen de producten blijven kopen. Daarnaast zal het uitwijkgedrag naar andere niet-toegelaten middelen toenemen. Deze producten zijn niet door het CTGB toegelaten, en dus niet veilig voor dier en milieu. In plaats van bescherming van mens en milieu wordt het tegendeel bewerkstelligd.

Grondslag voor verbod niet specifiek genoeg

Verordening 2009/128/EG regelt het duurzaam gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Er kunnen beperkingen worden gesteld aan het toegelaten gebruik. Vraag rijst of art 12 van de verordening voldoende ruimte geeft om een heel land te benoemen als 'gebied'. Er worden in art. 12 specifieke gebieden benoemd die kunnen worden aangemerkt voor een verbod³.

De (kwetsbare) mens wordt in art 12a beschermd om niet ongewild in aanraking te komen met middelen in parken en openbare ruimtes. Echter, in het geval van particulier gebruik gaat het om de eigen achtertuin, dus weet de particulier dat het middel gebruikt is.

Art 12b geeft ruimte voor beperking in specifieke kwetsbare natuurgebieden, waarbij bijvoorbeeld de kaderrichtlijn water wordt aangehaald. Doel van art 12b is geweest om kwetsbare natuurgebieden te ontzien, niet om een heel land onder deze beperking te laten vallen. Een degelijk verbod is niet specifiek genoeg.

Een verbod in een heel land is niet proportioneel en niet in lijn met de bedoeling van de richtlijn die juist op het gebruik van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen toe ziet. Sterker nog, een gebruiksverbod doorkruist het doel van de richtlijn die daar op toeziet.

³ a) gebieden die door het brede publiek of door kwetsbare groepen, zoals omschreven in artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1107/2009, worden gebruikt, zoals parken, openbare tuinen, sport- en recreatieterreinen, schoolterreinen en speelplaatsen, en gebieden in de nabijheid van zorginstellingen;

b) beschermde gebieden als omschreven in Richtlijn 2000/60/EG en andere gebieden die ten behoeve van de uitvoering van de noodzakelijke natuurbehoudsmaatregelen zijn aangewezen overeenkomstig de bepalingen van Richtlijn 79/409/EEG en Richtlijn 92/43/EEG;

Als een verbod op basis van art. 12 al mogelijk is, dan is ook de vraag in hoeverre de middelen die worden aangeboden een groter risico vormen dan andere middelen die door particulieren in en om het huis worden gebruikt. Zijn afwasmiddelen en huis-tuin-en-keukenmiddelen die de particulier mag gebruiken zoals chloor, minder gevaarlijk? Is in dat kader het verbieden van gewasbeschermingsmiddelen specifiek niet buitenproportioneel? Als dat namelijk het geval is, dan is ook het vrij verkeer van goederen in het geding. Artikel 36 van het EU-verdrag noemt de mogelijkheid voor landen om beschermingsmaatregelen te nemen voor de gezondheid van personen, dieren en planten, maar deze moeten wel proportioneel zijn. Dat is bij dit beoogde verbod niet het geval.

Harmonisatie doorkruist

Verordening 528/2012 regelt het op de markt brengen van biociden. Doel is het op de markt brengen en het gebruik van biociden te harmoniseren en tegelijk een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van mensen en dieren en van het milieu te waarborgen. Het wetsvoorstel doorkruist de harmonisatie die de verordening beoogt te bewerkstelligen.

Materiele gevolgen van deze wetgeving

Onder de gevolgen van het wetsvoorstel wordt aangegeven dat er geen materiële gevolgen zijn door de aanpassing van de wet. 'Er is immers niet sprake van een verplichting om maatregelen te nemen. Maar een bevoegdheid. *Die bevoegdheid krijgt pas materiële gevolgen wanneer daarvan gebruik wordt gemaakt.*'

De tuinbranche is constant op zoek naar vernieuwing en verbetering van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Trends die daarbij te noemen zijn, is inzet op een gezonde bodem, natuurlijke bestrijders en met name inzet op laag risico middelen. Deze laatste trend is bij alle leveranciers te zien.

Gemiddeld genomen is de duur van een toelating van een laag risico middel anderhalf tot twee jaar. Het traject is niet alleen lang, maar ook kostbaar en er zijn veel medewerkers bij betrokken om een aanvraag goed te laten verlopen.

De grondslag voor een verbod in de WGB heeft weldegelijk gevolgen voor de ontwikkeling van en het op de markt brengen van laag risico middelen. De grondslag die gecreëerd wordt geeft namelijk de mogelijkheid voor een (algeheel) verbod van particuliere middelen. Door de onzekerheid die de grondslag voor een verbod creëert (het kan immers zo zijn dat ieder middel op enig moment kan worden verboden), zal de ontwikkeling van laag risico middelen, waarmee veel tijd en geld gepaard gaat, stagneren. Dit directe gevolg van de wijziging van de wetgeving is onwenselijk.

Er zullen zich plagen blijven voordoen die niet preventief of met de hand kunnen worden tegen gegaan. Deze kunnen alleen met gewasbeschermingsmiddelen of biociden worden bestreden. Het is onwenselijk dat de ontwikkeling van laag risico middelen een halt toe wordt geroepen.

Tuinbranche Nederland heeft hard gewerkt aan de doelstellingen die in de *Green Deal* genoemd zijn. De evaluatie van de *Green Deal* wordt half 2020 verwacht. Op basis daarvan wordt besloten of en welk verbod op gewasbeschermingsmiddelen en biociden wordt ingesteld. Pas als een specifiek verbod is vastgesteld moet er een grondslag voor dat

specifieke verbod worden gecreëerd. Indien dat daarvoor wordt gedaan heeft dat materiële gevolgen voor de ontwikkeling van laag risico middelen.

Maar zelfs als een specifiek verbod wordt ingesteld, zijn er ook materiële gevolgen voor de retailers en voor de producenten van gewasbeschermingsmiddelen. De werkgelegenheid bij de retail en bij producenten van gewasbeschermingsmiddelen zal worden geraakt.

Conclusie

Tuinbranche Nederland en haar leden hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan de afspraken die in de *Green Deal* staan. Voor Tuinbranche Nederland is het voorbarig om een grondslag voor een verbod op particuliere middelen in de wet vast te leggen, zonder dat bepaald is wat de conclusies zijn van de *Green Deal*. Een verbod op voorhand mogelijk maken roept de vraag op wat de status en betrouwbaarheid van een *Green Deal* is.

Het wetsvoorstel zelf creëert de grondslag voor een verbod op particuliere middelen. Tuinbranche Nederland vindt een verbod op particuliere gewasbeschermingsmiddelen en biociden is niet wenselijk. Particulieren hebben deze middelen nodig om de tuin te onderhouden of plagen te bestrijden. Indien door het CTGB goed gekeurde middelen worden verboden, zullen particulieren gaan uitwijken naar alternatieve middelen. Dit willen wij allen tegengaan omdat deze alternatieve middelen niet getest zijn en de gevolgen van gebruik in de natuur niet te overzien zijn. De middelen die op de markt zijn, zijn door de EU goedgekeurd en zijn daarna uitvoerig getest door het CTGB voor het type gebruik waarvoor ze bestemd zijn. Tuinbranche Nederland pleit voor de verdere ontwikkeling van en het gebruik van laag risico middelen door de consument. Die middelen zijn getest door het CTGB en zijn minder schadelijk dan huis- tuin- en keuken- middelen waar de consument naar uit wijkt.

Het wetsvoorstel creëert de mogelijkheid een gebruiksverbod in te stellen. Het gebruik controleren in 5,5 miljoen tuinen is onmogelijk. Het wetsvoorstel dat voor ligt is daarom niet handhaafbaar. Het creëert daarnaast een oneerlijke positie voor de Nederlandse retail. Voor Nederlandse retailers is het immers moeilijk te verantwoorden om deze middelen nog te verkopen, terwijl web-based en buitenlandse winkels dat nadeel niet hebben.

De materiële gevolgen van de wet liggen met name in de ontwikkeling van nieuwe laag risico middelen. De wet creëert een algemene grondslag. Die algemene grondslag geeft onzekerheid voor leveranciers van gewasbeschermingsmiddelen waardoor de ontwikkeling van nieuwe laag risico middelen zal worden gestaakt. Als branche willen wij juist inzetten op het verder ontwikkelen van laag risico middelen.

De materiële gevolgen van een verbod op een bepaald middel gaan nog veel verder. Zowel leveranciers als retailers worden geraakt door een verbod op (bepaalde) particuliere middelen. Vanwege de grote gevolgen willen wij dat er minimaal een onderzoek wordt ingesteld wat het effect is op de retail en op leveranciers als een verbod wordt ingesteld. Daarnaast willen wij dat in de wettekst wordt opgenomen dat een voorhangprocedure onderdeel is van het instellen van een verbod op een specifiek middel.